

Vychází 1., 10., 20.
každého měsíce o 10.
hodině. Expedicí se
nachází u Roberta
Veita v Nových ale-
jích č. 116.

DALIBOR.

Předplácí se: čtvrtl.
1 zl., půll. 2 zl.,
celor. 4 zl. rak. č.
S poštou: čtvrtl. 1 zl.
15 k., půll. 2 zl. 30 k.,
cel. 4 zl. 60 k. r. č.

Hudební časopis s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor:
Emanuel Meliš.

Nakladatel:
Robert Veit.

Písňe.

I.

Kdybys milé děvče
sedalo na trůnu,
dal bych tobě dělat
ze zlata korunu.

Z nejdražšího zlata,
co mně v srdci svítí
a hvězdu života
do ní zasaditi.

II.

Viděl jsem tě stále zkvítat
jako lilji v jaru milém
jako růži pozardělou,
jak violku v puku čilém.

Viděl jsem tě stále zkvítat
jak chudebku v světa pláni,
jako žely ve radosti,
jako naše milování. —

Adolf Heyduk.

Slovo o taneční hudbě.

Podává doktor *August Ambros.*

(Pokračování.)

Rozliční dilettanti, dilletantky, přednostové zahradních orchestrů, ředitelové vojenských kapel nepřestávají ostatně tanečních kusů poskytovat co jich zapotřebí jest, a princ karneval nemusí se v ohledu tom nedostatku báti.

Dilettantům můžeme tuto bezškodnou zábavu popřáti, — jest skutečně lépe, když se proti polkám neb valčíkům, než když se proti vyššímu druhu hudby prohřešují. Z tanců pro vojenské hudební kapely dá se poznať podivuhodným způsobem vliv zvláštního obsazení silně křiklavými, dílem obrovskými nástroji na fantasii skladatelovu. Zapotřebí na to pozor dáti.

Tance tyto mají větším dílem cosi surového a divokého, a upomínají na Mexikany od Spontiniho. Proti vzletu a ušlechtilosti Straussovy taneční hudby jsou to jen barbarské výtvořky.

Netřeba podotýkati, že mazurky, polonaisy, valčíky Chopinovy, v nichžto tž skladatel formy tance k vysoce poetickým charakterističným kusům užil, jakož bravurní chromatický kvapík od F. Liszta a podobné komposice k taneční hudbě připočteny býti nemohou. Také skladba K. M. Webra „Aufforderung zum Tanze,“ toliko podmíněně k nim náleží. Pravý nevyčerpatelný zdroj poesie vří zvláště z nadmíněných originalních mazurek Chopinových. Všechna možná rozpoložení mysli, od nejhlubší melancholie až do rozpuštělé svévole leží v nich, avšak všechna tato rozpoložení jsou do zvláštního romantického čaroslvetla postavena; vše se zdá, jako by to z cizího světa k nám zavítalo.

Jak řečeno, nepatří vše toto vlastně do oboru taneční hudby. Než dlužno se ještě zmíniti o „výjevu bálovém“ z fantastické symfonie od Hectora Berlioza. Jako z podivných mlhových spoust vyniká v celé své skvělosti v úvodu půvabné valčíkové thema a když konečně cello svůj kruhový tanec počnou, — tuť nemožná odolati. — V těchto a podobných skladbách nabyla prostá taneční hudba ušlechtilosti a může za umělecké dílo platiti.

* * *

D o d a t e k. Ukončivše článek z obratného péra pana doktora Ambrose, zmíníme se o vlastnostech, jakýmiž hudba taneční vynikati má. Jeden z nejprvnějších požadavků taneční hudby, má-li účele svého dosíci, jest, že má sestávati z veskrz lehkých plyných, nehledaných libých, ale při tom i také ze zajímavých melodií. Taneční melodie musí se sluchu líbiti; avšak nesmí do sprostoty upadnouti, a opětuje-li se, nesmí umdlévati; musí zdáti se líbeznou a nehledanou, nesmí však z ní prokukovati nedostatek originalnosti. Dále musí taneční hudba vynikati půvabnou harmonií a jme-

novitě dobře skupenými rytmy, ježto od hráče rádněji známkovány býti musí, než u jiných hudebních kusů. Jako že každý skladatel s to není, dobrý taneční kus zhotoviti, tak též nedovede každý hráč, byť by výborně svým nástrojem zacházeti uměl, taneční kusy přednášeti. K tomu je zvláštní obratnosti a namáhavého cvičení zapotřebí. Není na tom dosti, že dle hudby přísně do taktu tančíme; hudba musí tanečníku chuti k tanci dodati, a jeho všechny pohyby tak podporovati, aby docela zapomněl, že hudba je zde vlastně pro něho. Pouhé držení taktu k tomu však dalece nevystačí. Největší charakterističnost chovají v sobě národní tance Čechů, Poláků, Rusů, Srbů, Rakušanů, Maďarů, Italianů a Španielů, ano jsou tak charakteristické, že se ani nápodobiti nedají. Red.

Dějiny a charakteristika hudebních nástrojů.

Příspěvek k dějinám hudby podává redaktor.

Co do charakteru jsou housle jeden z nejskvělejších nástrojů nejen pro svůj jasný pronikavý tón a pro svou nesmírnou bravuru ve virtuositě, ježto se u nich vyvinouti dá; nýbrž také i proto, jelikož jsou housle snad jediným nástrojem při němžto se úplné čistoty tónů docíliti může. Ano i enharmonické rozdíly při tónech dají se na houslích vyvesti. Ovšem patří k tomu zvláště jemný a cvičený sluch, avšak toho má každý houslista nutně zapotřebí. Není ohebnějšího tónu nad tón houslí; všechny odličnosti (nuance) zvuků i ty nejjemnější dají se na nich vyvesti, pročez také všechny druhy výrazu: vznešenost, naivnost, vážnost, hrdinství až k vzdechupné touze náležejí do jejich oboru. Housle jsou nejvýmluvnějším nástrojem, co se na žádném nástroji provesti nedá, může se tóny houslovými jasně vyjádřit. Jest k víře nepodobné, co se na těchto čtyřech malých střevových strunách, z nichžto nejhlubší g stříbrným drátem potažena jest, provozovati dá.

Co se instrumentace týče, dlužno podotknuti, že housle za našich časů všechno provedou, co se nám líbí. Hrají v nejzažší výši skorem tak lehce, jako v dolních polohách; nejrychlejší běhy a nejpodivnější skoky jim nepřekážejí. Housle neumdlí a není jako u dechových nástrojů zapotřebí trvání tónu na zřeteli míti; neboť jisto jest, že jim dech vystačí. Housle jsou věrné, opatrné, činné a neunavné služby. Jemné, nenáhlé melodie, kteréž se za našich dob dechovým nástrojům svěřují, nedají se lépe podati, než množstvím houslí. Nic se nevyrovná pronikavé líbeznosti as dvacíti E-strun, z nichžto dvacet stejně vycvičených smyčců tóny vyluzují. Jsouť pravým ženským hlasem v or-

chestru spoluvášnivým a cudným, srdcelomným a jemným jsouť hlasem, jenž pláče, křičí a kvílí neb zpívá, prosí a sní, aneb jásá, jak toho žádný hlas nedovede. Arpeggia houslového se za našich časů jen málo v orchestru užívá. Arpeggio kteréhož Gretry a několik jeho současníků v operách užívali, bylo pravda téměř bezvýznamné; avšak z toho nevyplývá, že by se lépe upotřebiti nedalo. Flageolettové tóny, kteréžto až do Pagananého těm nejznamenitějším virtuosům neznámy byly, musely se za tou příčinou za přízrak v orchestru považovat; avšak nyní užívají jich skladatelé, ač velmi střídmě. Zvláště Hector Berlioz, uejdůmyslnější znatel instrumentací užívá flageolettových tónů k rozličným efektům. Ve volných kusech dá se s velkým prospěchem upotřebiti dusítka (Dämpfer). Když toho obsah hudebního kusu požaduje, užívá se dusítka také i při spěšných a lehkých chodech a při doprovázení zrychlených rytmů. Obyčejně dávají se dusítka na všechny smyčcové nástroje; toliko při jistých okolnostech mohou se jednotlivému nástroji (n. př. všem prvním houslím) dáti dusítka. Toto smíšení jasných a dušených tónů dodá kusu hudebnímu vzláštní barvitosti. Ne s menším prospěchem užívá se též pizzicata. Tóny pizzicatem tvořené považují se za velmi oblíbený průvod u pěvců, anť se hlas jejich tímto průvodem nezakrývá. V symfonických hudebních kusech, kdež se cosi úžasného s divoobrazným mísilo, udeřilo se dřevem smyčce na struny. Podivného téhož způsobu dlužno jen velmi zřídka užívat a to v případech, kdež se to úplně odůvodnit dá.

V orchestru užívají se dvoje housle a sice housle první (violino primo) a housle druhé (violino secundo). Hlas posledních leží pravidelně níže, než hlas prvních houslí. Avšak stává hudebních kusů, kdež troje rozličné housle, tedy violino terzo (housle třetí) umístěny jsou.

Housle byly za všech dob jeden z nejoblíbenějších nástrojů a došly slavných pěstitelů, kteří se ve hře od sebe lišili dle školy, v které vycvičení byli. Takové školy vznikly nejdříve v Itálii. Nejznamenitější škola byla škola Giuseppe Tartiniho (naroz. r. 1692, zemřel 26. února 1770), pak škola Gaetona Pugnaniho (naroz. 1727, zemřel 1803), jehožto školu hlavně jeho žák Givo Viotti, dále rozšířil a pěstoval. V Německu slyňula škola Františka Bandy (naroz. v Starých Benátkách v Čechách dne 25. listop. 1709.) Nyní stává čtvero houslových škol, a sice: Škola Belgická, jejížto původcem jest Louis de Beriot. Následovatelem jeho jest Henry Vieuxtemps; dále škola Německá, jižto slavný mistr Ludvík Spohr založil, a Bernhard Molique s největší obratností pěstuje; škola Francouz-

ská, jejížto zakladatelem jest veliký Pierre Bail-
lot (naroz. r. 1771). K této škole náleží více méně
Kreutzer a Bode. Konečně slušno uvesti školu Ví-
deňskou, ku kteréž Josef Mayse der (narozen
dne 26. prosince 1789) první základ položil. Škola
tato nedosáhla však evropské pověsti.

Nyní uvedeme ještě jmena nejznamenitějších vir-
tuosů na housle z minulých a nynějších dob, kteřížto
evropské pověsti požívají:

Abel Karel B., Abendheim Josef, Alard Delfin,
Ancot Jan, Anderle Frant. Jos., z Poděbrad (žil okolo
1762), Artot J., Baillot Pierre, Batka Martin, (naroz.
v Praze 1742, † 1779), Becker Karel, Benda Frant.
(naroz. v Starých Benátkách 25. listop. 1709, † 7. března
1786 v Postupíně), Beriot Charles, Berwald Jan Bed., Blu-
menthal Kazimír a Leopold, Boklet Karel M. (narozen
v Praze 1801, žije ve Vídni), Böhm Ivan (narozen
v Moskvě 1723 † 1764), Bohrer Antonín, Boie J.,
Bott Jos, Boucher Alexander, Braun Antonín, Bro-
usilova Bertha naroz. v Písku, Cambini Giuseppe,
Campagnoli Bartolomeo, Cannabich Karel, Capuzzi An-
tonio, Clement František, Corelli Archangeli, Cramer
Vilém, David Ferdinand, Dittersdorf Karel, Durand
(neb Duranowski, narozen ve Varšavě 1770), Eck,
Eichhorn Arnošt a Eduard, Eliason Eduard, Eller Louis,
Ernst Jindřich, narozen v Brně 1814, Ferrari Do-
menico, Ferni Virginie a Karolina, Vlašky nar. v Como,
Fesca Bed. Arnošt, Fiorillo Federico, Foyta Josef (nar.
v Praze, žil okolo 1796), Fränzl Hynek, Fuchs Peter
(žil okolo 1768 v Praze), Gervais (starší), Giardini
Felice, Göpfert Karel, Guhr Karel, Hák Karel, Habeneck
Antonín, Hampeln Karel, Hellmesberger Jiří a Josef,
Hetsch Louis, Hoffmann Jindřich, Hoffmann, zván
Rus (nar. v Novogorodě 1791), Hauser Misko, Jansa
Leop. (nar. 1797 v Oustí nad Orlicí, žije v Londýně),
Joachim J., Kalivoda Jan Václ., (naroz. 1800 v Praze,
žije v Donaueschingách), Katski (vysl. Kontski) Karel,
(nar. 6. září 1851 v Krakově), Král J. Čech, Krei-
bich Frant., (nar. 1728 v Čechách), Kreutzer Rudolf,
Labarre J. L., Lachnit Antonín, Pražan † 1825 v
Paříži, Lafont Karel, Laub Ferdinand, Leonard H.,
professor houslí v Bruselu, Libon Pierre, Leon de Saint-
Lubin, Lipinski Karel, (nar. 1790 v Radzimi v Polsku),
Lolli Antonio, Löbmann František, Lvov Alexis (nar.
v Revalu), ruský general a skladatel ruské národní
hymny.

(Pokračování.)

Z Krakova.

Stav hudebního vzdělávání v Krakově, ve Lvově a ve
Varšavě. — Ruch muzyczny. — † Vincenc Go-
raczkiewicz. — Hudba kostelní. Soukromný zpěvácký
spolek. Koncerty.

(Dokončení.)

Při smutečných službách Božích za duši nebožti-
kovu provedeno „Requiem Mozarta,“ které v Krakově
od dávných časův provedené nebylo, a po skončeném
obřadu kostelním v čase, kterého chrám Páně poslu-
chači právě přeplněn byl, zpívali milovníci zpěvu nad-
hrobní sbor A. Jelenas podloženým textem polským

„Pozegnał już ten swiat

I z nim przyjaciol greno.“

Provedení tohoto arci-díla hudby kostelní, při kte-
rém zúčastnilo se k šedesáti hudebníků a milovníků
hudby, bylo dost zdařilé, jakož i vůbec o zdejší hudbě
kostelní chvalně zmíniti se můžeme, když slýcháme
mše nejen menší, ale i díla znamenitějších autorů do-
bře provedena. Stálá kostelní hudba bývá obyčejně
v neděli a ve svátek ve dvou kostelích, totiž v kate-
drálním chrámu na zámku a v kostele Nejsvět. Panny
Marie v náměstí Krakovském. V prvnějším kostele
jest kapella platná z nadání ještě od králů polských za-
ložených a v kostele Panny Marie scházívali se milo-
vníci hudby. Pisatel těchto řádků náleží do malého,
posud ještě soukromného spolku milovníků zpěvu (To-
warzystwo amatorów spiewu), jehožto snažením jest
vzbuzovati lásku ku zpěvu mužskému, seznámiti se se
skladybami tohoto odboru a obzvláště při vznešených
slavnostech církevních přispěti ku chvále Boží. Tento
posud na počet ne silný spolek zpívává v řečeném
chrámu každou neděli a ve svátek na graduale a offer-
torium sbory pro čtvero hlasů a v postě a v adventě
provozuje celé mše vokální Diabelliho, Volkmana, Ste-
faniho, Otta a Krejčího. V letě odbývala tatáž spo-
lečnost časté výlety do krásných okolic Krakovských
— „na Bielany, na Pocieszke a do Krzeszowic“ při
kteréžto příležitosti zpívány pod širým nebem polské
sbory K. Studziteského, J. Sikorského a
píseň pisatele těchto slov:

Na Bielanach rozkosz nasza,

Na Bielanach weselo!

Gdy srod gluchéj tesniéj ciesni

Zagrzmia nasze mile piesni

Zawtoruje silný chor!“

taktéž i některá kvartetta Kreitzera, Kückena, Otta a j.
s podloženým textem polským.

Ku konci zbývá nám ještě zmíniti se o koncertech,
které jsme zde letos měli, a z kterých nejprvnější zří-
dila kněžna Czartoryska, žákyně Chopina,

ve prospěch chudých. Hrála ponejvíce útvory svého mistra a na konec s houslistou Biernackim sonatu Beethovena, při které na mnohé tváři lze bylo čísti slova: „Ach, jakže to nudné!“ — až posléze p. Biernacki zahrav fantasií na motiva z národních písní polských, zatřel tyto známky nelibosti. — Dne 21. ledna vystoupil v divadle německém pianista p. Hr. L. Knina z Prahy, i hrál Weberův koncert s průvodem orkestrů a mimo některé Chopinovské skladby též velkou fantasií z Hugenottů Thalberga. — Dne 4. února zas měli jsme příležitost obdivovati se v divadle polském hře mladounkého (12letého) houslisty J. Chomanowského z Varšavy, jemuž velkou budoucnost předpověděti lze.

Václav Dunder.

Seň (Zengg).

Kostelní hudba.

Čítaje pilno i pozorně Dalibora, jakož i druhé listy české, nepřestávám žehnati zemi, která s tolik obětavostí i chvályhodnou obezřetností i rázností o všestranné vzdělání svého lidu pečuje, že by mnohému nám sblíženému rodu za vzor, za trvanlivou pohnutku ku podobnému si počínání sloužiti mohla! Kéž by se naši Chorvaté naučili poznávati Čechy, zvláště z této stránky, možná, že by i v nich úsilnější touha po literární činnosti znikla, žeby i oni časem rozšiřování se vespolečné vzdělanosti mnohou třeba dosti nepatrnou obět přinesti si neobtěžovali, možná, že by snad přece jedenkrátě podivuhodná ocháblost a věru neslýchaná netečnost ustoupiti musila ráznější vůli i zmužilejšímu činu! Než, kam hle mne zavedlo moje rozumování? Chtěl jsem Vám podati slabý nástin o stavu naší světské i kostelní hudby, jak dalece tomu soudnost moje připouští a okolnosti dovolují. Jsem si ovšem zcela vědom těžkosti předsevzatého úkolu, domnívám se však, že nechybuji, pakli každému Čechovi, žil on kde žil, za svatý účel kladu, přispívati dle možnosti ku poznání všeho, což jen poněkud k objasnění všelikých poměrů i úkazů zvláště v jiných zemích nápomahati může.

Kostelní naše hudba spoléhá pouze na ochotníků, kteří dílem zalíbením na hudbě, dílem ukrácením dlouhé chvíle neb vyplněním prázdny doby anebo docela jakousi navyklostí puzení, čím mohou při větších slavnostech přispívají. Musím ale vyznati, že není divu, když mnohému na čerstvé vůli schází, anť se obyčejně tatáž mše dvě, tři leta bez přítrže opakuje, při čemž kapelník, třeba kdyby se i jen jeden houslista dostavil, na žádný způsob svou taktovku z ruky nespouští, obá-

vaje se, žeby při tom na vážnosti i bůh ví na čem snadno utrpěti mohl a při tom se chudas tak namáhá a potí, myslil-bys, že boj s raráškem vítězoslavně obstál i na druhý se připravuje! Jen když sebou trhá a hází, jen když vzhůru půl sáhu nad druhými vyniká — to ostatní jde samo. Kolikrátě bych mu byl s velikou chutí jeho hůlku z rukou vyrazil, aby jí vážný úřad pravého ředitele nehanobil a sebe i věc samu u potupu a posměch drzým, hloupým způsobem neuváděl! A on nebožátko přece myslí, že mnoho vykonal a nepozoruje, že takovým tajrlivým hudba dokonává! — (Dovolíte-li, podruhé více.)

Professor Šach.

Souboj pro zpěváka,

Výjev ze života.

Bylo to v Neapoli. Antonio Tamburini, slavný později bassista, začal obraceti na sebe pozornost a vstoupil konečně na zkoušecí jeviště italských zpěváků — na jeviště divadla „San Carlo.“ — Juž před vystoupením utvořila se proti němu opozicí. Tamburini objevil se na jevišti zpíval tak krásně, že všestranným potleskem odměněn jest, avšak pochvala ta zkalena byla pištěním některých posluchačů. Zlomyslné tyto manifestací vzrůstaly od čísla k číslu, a když konečně Antonio jistou skvělou arií tak mistrně byl přednesl, že sám s sebou spokojen býti mohl, pronikl jasný pisk hřímající pochvalou. Horkou svou krví rozjitřen učinil Tamburini prudký pohyb nevrlosti. Horkokrevné obecenstvo vzalo mu to za zlé; povstalo všeobecné pískání a pokřiky „odprosiť, odprosiť!“ rozlehly se po celém divadle, hluk a hlomoz vzrůstal víc a více, a opona musela se dolů spustiti. Avšak obecenstvo řádilo dále, chtělo, aby Tamburini je odprosil, k čemuž se však pěvec pohnouti nedal. — Nejvíce pitvořil se mladý Dandy, jenž vystoupiv na lavici, právě když vše utichlo, hlasitě volal: „Ten nestyda musí odprosiť!“ — Neodprosí, a tím méně Vás neodprosí, zavzněl v samém okamžiku silný, avšak mladistvý hlas s druhé strany parteru. — Všechny zraky utkvěly na obou mladících, jižto prudce do sebe se pustivše brzy do živého sporu se zapletli. Výsledek sporu byl ten, že se na druhý den za pevnost St. Elmo na souboj vyzvali. Obecenstvo jsouc tímto výjevem odvráceno utišilo se, a představení se šťastně ukončilo. Druhý den našel Dandy svého soupeře juž na umluveném místě. „Neurčili jsme si včera žádné zbraně,“ oslovil ho Dandy, míním tedy, že jen s bambitkami do souboje půjdu. — Jak Vám libo, odvětil chladnokrevně odpůrce; pokynul svému slu-

hovi, jenž dva meče a šatuli s bambitkami nesl, vyňal bambitky, nabil je; a třicet kroků k stání odměřil. — Dandy vystřeliv, chybil; jeho odpůrce zvedl bambitku a pravil: „Dovolte na okamžik, nemohu na Vás střelit, mám příliš mnoho výhody“. — Jděte se svou chlubitostí! zvolal Dandy. „Giacomo,“ zavolal mladík, ne dbaje na řeči Dandyho, „Giacomo,“ podrž zde tuto zlatou tabatěrku! Sluha vzav tabatěrku do dvou prstů, vztýčil ruku do výšky. Důstojník odměřiv třicet kroků, namířil, stiskl a tabatěrka kulkou proražená padla do písku. Dandy zbledl. Volno Vám odejít pane, řekl výtečný střelec, náš spor je vyrovnán; avšak ctěte budoucně v umělci cit člověka! Dandy odstoupil zahabben. Tu objeviv se za lesní zdí silný krásný muž s havraními kadeři, s orlím nosem a jiskřícíma očima, padl mladému střelci do náruče. Tedy přec pozdě nepřicházím; dověděl jsem se včera po divadle všeho, chtěl jsem být Vaším sekundantem a v nejhorším pádu chtěl jsem tu pomstu převzít. Jsemf Tamburini, pro nějž jste souboj podnikl. A vaše jméno? Cavaliere di Candia, jsem sardinským důstojníkem, a odcestuji ještě dnes. A já dnes ještě Neapoli opustím, řekl Tamburini, a tak se tedy nemáme nikdy vidět! — Snad! odvětil Candia. Obejmuvše se tiskli si ruce, a dali si s Bohem. — Dvě leta na to vystoupil sardinský důstojník, Cavaliere di Candia veřejně co pěvec na jevišti.

Em. Zminský.

Jan Zach.

Novella ze života českého hudebníka.

(Pokračování.)

Byli zkoušeni jeden po druhém, mnoho nadějného a dobrého se při nich jevilo. Nevyzíralo však z nikoho obzvláštní jakés osobní nadání. Zkoušky jejich se právě co výsledky velkého namáhání a trvanlivé pilnosti objevovaly. Jináče ale když Zach vystoupil. Tu ty varhany jakoby se samy sebou byly rozzvučely ne pod rukama umělcovými, alebrž pouze mocí vůle a nadšení jeho. To nebyla již zkouška obyčejná, to byl koncert na varhany, to bylo umělecké provozování, kde kritická chuť ucouvla před úžasem a obdivem. Soudcové byli unešeni, i nejprísnějším požadavkům bylo za dost učiněno.

Když skončil, tu přátelé a znalcové hudby se kolem něho shrnuli a štěstí mu přáli k tak slavnému vítězství.

Posléze Volf se k němu dostav a obejmuv ho pravil: Nuže, nyní se ovšem nenadějí více, že bych tě

kdy u nás spatřil! Tys ovšem povolán, aby se sláva tvá po Čechách rozhlásila a není ti více Mohuče potřebí.

Zach sám byl s sebou toho dne docela spokojen a vykládal příteli svému své plány pro budoucnost.

Nebyly to obrazy marnosti a smyslných požívání, nebylo to zamejšlení na budoucí život, alebrž řada krásných, vzorných předsevzetí, rozvrhy prací na dlouhá léta, skladeb slohu církevního i světského i úmysl působením na theoretické půdě o ušlechtnění hudební obliby v Čechách zásluhy sobě získati.

Tím zajisté se liší všední duch od nevšedního, prostý od nadaného, že tento vše uspokojení své budoucí v práci a krásných skutcích nalezá, onen však dopídív se jakéhož bydla jen na pohodlí a bezstarostné požívání života zamýšlí!

Což ale všechny pěkné záměry, vše ty luzné sny o budoucnosti pomohou tomu, jemuž osud nepřeje, ježž neštěstí si za terč vyvolilo?

Posud ještě se Zach v ladné a ducha silící rovnováze držel, neboť posud od budoucnosti očekávati mohl, čeho přítomnost mu neposkytovala, bezpečnost v poměrech životních a pohodlí domácí, ježto důležitou jest podmínkou duševních prací, a působení umělce.

Čím jistěji se nadál že toho nyní docílí, čím úžeji s myšlenkou touto splýval a čím více přesvědčení se v něm ukotvovalo, že se tenkrát cíle nemine, tím hroznější bylo procitnutí jeho. Na vzdor výtečné zkoušce, na vzdor všeobecnému přání a mínění byl Zach odmrštěn a na uprázdněné místo byl jiný méně schopný, docela nezasloužilý a v umění hudebním nevyrovnaně nížeji stojící povolán.

To byla ovšem hrubá rána nepřívznivého osudu, a Zach přestal důvěřovati v spravedlnost lidskou. Snadnoť ovšem mladý, zvláště nadaný člověk oželí ztrátu utrpenou, snadnoť i zapomene na nehody proň z toho povstalé, tižeji však mu na srdce padne přesvědčení, že se spoléhati nelze na uznanost lidskou vůbec. Co platná pak všechna snaha, co platné nejvznešenější záměry, když nevděčný svět je neuznává ba jen jím překáží a je ruší? Přesvědčením takovým snaženlivec sebe horlivější pozbude část své duše a svého srdce, ježž mu pak budoucnost více nenahradí. Buď zemdlí v svých snahách, buď v přísný odpor se světem se postaví a na mnohdy v něm zajde.

Zach se hluboce zarmoutil, že však slovy se neprojevil, alebrž mrzutost v sobě ukrývati se snažoval, tedy měl přítel jeho za dobré nepřipomínati mu nehodu a pojednáváním o věci nemilé Zachův zarmutek marně nerozmnožovati.

(Pokračování.)

F E U I L L E T O N .

Z Prahy.

Opera. Fidelio, opera ve 2 dějstvích od Treitsche a hudba od J. L. Beethovena, dávala se dne 24. t. m. Děj této opery koná se ve Španělském státním vězení, několik mil od Sevilly a zní as takto: Vrátný Jacquino zahoře láskou k Marzellině, dceři Rokka, zprávec vězení, nabízí jí ruku svou; avšak Marzellina miluje Fidelia, jinocha, jenž stojí v službě otcově, a žádá otce, by u gubernéra vymohl pro ni ruku téhož mladíka, což otec splnití slibuje. Tu přichází Pizzaro, gubernér státního vězení, a velí Rokkovi, by vězně Florestana zavraždil. Rokko se zpouzí to učinit; Pizzaro však praví, že vězně tedy sám ze světa zprovodí a dí, by pro Florestana v cisterně hrob se vykopal. Na to se odstraní. Nyní slyšet je sbor vězňů, kteřížto ze žaláře na chvíli propustil mladý Fidelio, by zdravého vzduchu užiti mohli. Také Rokko je přítomen. Na otázku Fidelia, jak u gubernéra vše vyjednal, odpovídá zprávec vězňů, že Pizzaro se vším srozuměn jest. Dále praví Rokko k Fideliovi, že bude jim kopati hrob pro jistého vězně, jenž dnes odpraven bude. Fidelio slzí. Rokko domnívaje se, že snad Fidelio je tato služba obtížná, praví mu, by doma zůstal. Avšak Fidelio odpovídá, že viděti chce vězně, pro něhož hrob kopati má. V tom přichází Pizzaro, a zlobí se, že Fidelio, pomocník Rokkův, vězně na zdravý vzduch pustil. Rokko se omlouvá tím, že jsou dnes narozeniny královny, a že se tato slavnost vždy vypouštěním vězňů koná. Pizzaro velí Rokkovi, by se odebral do žaláře a uchystal hrob pro vězně, jenž dnes o život přijde. (1. dějství). V temném žaláři vidíme Florestana, těžce zpoutaného, jenž si naříká, že nevinně uvězněn jest. Mezi tím kope Rokko a Fidelio hrob pro něho. Fidelio ve své útrpnosti ustanoví se na tom, že vězně, buď on kdokoliv, vysvobodí. Nyní zočí Fidelio vězně. Je to Florestan! Maje u sebe kousek chleba, chce ho Florestanu podati, by se posilnil. Rokko tomu nechce připustit, avšak konečně povolí. Nyní objeví se Pizzaro, a odhaliv dlouhý plášť, volá na Florestana: Nuže, zde jsem co mstitel, jehož jsi chtěl jednou svrhnouti; při tom vytasiv meč, chce Florestana probodnout, než v tom postaví se Fidelio před Florestana, volaje: „Zpátky!“ Jsemť Leonora, choť Florestana! Pizzara však nehne výjev tento, a doráží mečem. Tu vytasí Leonora bambitku a ohromí tak Pizzara, že z vězení vrávorá. Florestan je zachráněn, a leží v náruči Leonory. Co se toto stalo, rozkáže král ministru Don Fernandu, by všechny vězny propustiti dal. Ferdinando jde do vězení, vidí Florestana, pozná svého přítele, jehož za mrtvého měl. Na to vypravuje Rokko, že Leonora přestrojivší se za mladíka u něho do služby vstoupila, by svého chotě zachrániti mohla. Pizzaro chce se omlouvat, avšak Don Fernando vzav mu meč, dá jej zatknout. Na to obrátí se k Rokkovi a káže, by Florestanu pouta odejmul, než rozmyslí se a praví k šlechetné Leonoře, že jí přísluší, službu tuto choti svému prokázati. To se stane. Každý plesá a těší se ze svobody. Podavše děj této opery, jejížto text skutečně výtečným nazván býti může, dlužno nám se ještě zmíniti o hudbě Beethovenově. Fidelio jest apotheosa obětující se lásky manželčiny. Manželka vystupuje v tomto díle ve své duševní velikosti — cudná čistá

jako srdce arcimistra, jenž Fidelia utvořil, jest jeho Leonora tak ideální a při tom přec tak čistě lidská. Tuto vážnou v své jednoduchosti hluboce dojímavou látku pojal úplně Beethoven; krašší charakteristiku a hlubší pojmutí situací sotva kdes u jiného dramatického díla nalezti možná. Zde je vše zlato, vše ryzé — žádný mámicí přívěsek, žádný hledaný efekt a přec největší účinek, kteréhož jen docíliti lze. Také jest tu zastoupen humoristický živel, jenž při větších instrumentálních skladbách Beethovena nikdy neschází. Takové dílo nemohlo hned povstati. Mistr Beethoven věnoval se nejpřísnějším studiím, dříve než do opery se pustil. Jak nyní operu vidíme, jest již přepracována. Opera ta jmenovala se ze začátku „Leonora.“ Beethoven psal k této operě čtyry ouvertury, z nichžto třetí za nejvznešenější se považuje. Je to tak mohutné dílo, že nelze v oboru tom nápodobného mu po boku postaviti. Drahý čas uplynul, nežli Beethovenova opera „Fidelio“ všestranného uznání došla. Velké zásluhy o toto dílo získala si Schröder-Devrientová. Tato genialní umělkyně obětovala mnoho let studiím k „Leonore,“ dříve než se odvážila v ní vystoupiti — pak ale byla její Leonora uměleckým výtvozem nejvyššího stupně. Provedení této opery na jevišti Pražském bylo chvalitebné; zvláště vynikla nově engažovaná primadonna paní Mellerová, kteráž svou úlohu výtečně pojevši zpěvem i hrou obecenstvu zadost učinila. Orkestr i sbory čacky se držely.

— Koncert ku prospěchu chudých rigorosantů medicínské fakulty poskytne obecenstvu vzláštní zábavy. Budou se totiž dávatí skladby známých pěstovatelů hudby budoucnosti — skladby H. Berlioz a, R. Wagnera a Fr. Liszta. Koncert ten bude se odbývati dne 12. března o 4. hodině odpoledne a obsahuje následující kusy: Prolog od Waltera Lindaua, přednášen od slečny Rudloffové; Overtura k operě „Benvenuto Cellini“ od H. Berlioz a; klavírní fantasie od Fr. Schuberta (op. 15) pro piano a orchestr, symfonický zosnována od Fr. Liszta, přednese Hans z Bülova; uherská rhapsodie od Fr. Liszta, přednese H. z Bülova; Mazepa symfonická báseň od F. Liszta; Overtura k „Faustu“ od R. Wagnera; Festklänge symfonická báseň od F. Liszta; konečně předehra k prvnímu dějství z nové opery „Tristan a Isolda“ od R. Wagnera. Přejeme tomuto koncertu skvělého výsledku!

— Tyto dny přibyl do Prahy mladý nadaný skladatel písní českých, pan Frant. Pivoda, jenž také co skladatel salonních kusů pro piano chvalně znám jest. Nejnovější výtvar paně Pivodův jest osmero písní českých, kteréžto co nevidět nákladem Rob. Veita vyjdou. Měvše příležitost tyto písně slyšeti, shledali jsme že z nich vane ryzý duch národní z bohatého zdroje citů jeho se prýstící. Forma písní je ušlechtilá, nápěvy jednoduché, avšak krásné. Písně tyto věnovány jsou našemu slovnímu mecenáši literatury a veškerého umění českého p. Rudolfu knížeti z Thurn-Taxisu a neminou se zajisté s hojným účastenstvím. Nebude snad od místa, podáme-li některá biografická data o tomto nadaném hudebním umělci. František Pivoda narodil se dne 19. října 1824 v Žeravicích na Moravě,

učil se prvním začátkům v hudbě u svého bratra, studoval gymnasium v Brně, kde altistou při kostele sv. Jakuba se stal. R. 1844 odebral se Pivoda do Vídně, poznal hudební svá studia v ústavě k zvelebení kostelní hudby pod protektoratem knížete Josefa z Lobkoviců, kdež první práci odměněn jest. Na to cvičil se na piano u mistra Halma a pro dokonalejší poznání Beethovenovy hudby u znamenitého Rokleta. V tom čase z dokonaloval se v harmonii kontrapunktu a komposici u kapelního mistra Rottera. Roku 1849 vydal Pivoda první svou píseň „Abendläuten“ u Witzendorfa ve Vídni, načež čtvero českých písní následovalo. Jeho skladby pro piano došly velké obliby, zvláště pak vynikl svými skladbami „Le fleur de Bohéme“ a „Au lever du soleil“ (Při východu slunce). Velké zásluhy dobyt si Pivoda vydáním „Písní královny Alžběty“ od Vocela, kteréž všestranného uznání došly. Skladby Pivodovy vyšly až do op. 22 u Witzendorfa, odtud až do op. 25 u Spiny ve Vídni, na něžto čtenárstvo naše upozorňujeme.

— Repertoire. V úterý dne 1. března bude se dávat opera „Sicilianské Nešpory“, ve čtvrtek dne 31. t. m. „Tannhäuser“, dne 5. t. m. „Veselé ženy Windsorské.“

— Fr. Pivody nejnovější skladba pro piano vyjde co příloha k „Daliboru“, a bude věnována naší výtečné umělkyni paní Anně Kolárové.

— Od pana Bed. Šimáka vyjde v Lipsku opět nová skladba, a sice „Idylla“, pro piano. Je to půvabná komposice ve slohu J. Schulhofa. Týž skladatel dohotovil mimo to Tři sonetty pro piano, a pak Trio pro housle, cello a piano.

— Jak se dovídáme, uspořádá zde dne 23 t. m. koncert věhlasná pianistka paní Klara Schumannová.

— Dnes odebeře se slečna Mina Medalová na své místo do Frankfurtu, kdež snad ještě tento týden v divadle vystoupí.

— Nové hudebniny. U Rob. Veita v Praze vyšla „Romance pro piano od F. Neumanna op. 4., pak Polonaise pro piano od J. Hampla. Obě skladby vynikají pěknými melodiemi a dají se lehce na piano provést. Zevrubnější posouzení ponecháme si později. U Kristofa a Kuhe vyšla Hymna ke cti J. Sv. Papeže Pia IX., jižto kapelník Jan Nep. Škroup do hudby a sice pro čtyry hlasy uvedl. Původce této hymny jest kardinal Wiesemann v Londýně: text německý je od školního rady Wenziga, český od Jos. Šrůtka.

(Pr. Nov.) Z Litoměřic. Nejdůst. pan bisk. Augustin Bartoloměj učinil ku zvelebení hudby chrámové následující velemoudré opatření, jež zasluhuje, aby i v širších kruzích bylo známo. Aby se z kůrů chrámových skladby, jež velebného a vznešeného slohu chrámového zcela neb poněkud jsou prosty, naprosto vyloučily, bude v sídle biskupské stolice pro celou diécesi ze znalců utvořeno komité, jehož úkolem bude zpěvní a instrumentální skladby v jednotlivých chrámech provozované zkoušeti. K tomu účeli správcům duchovním ulo-

ženo, aby v krátkém čase seznam všech mší, gradualů, offertorií, litaní, nešpor atd., jež ředitel kůru k provozování sbírá, s udáním jmen skladatelů zaslali, jakož i o sílách zpěváckých a hudebnických, v ohledu kvantitativním a kvalitativním při každém chrámu náležitou zprávu podali. Podobně jim nařízeno, aby zvláštní seznam písní a chorálních zpěvů, jichž se při každém chrámu užívá, sestavili a písně, jež v zpěvnících od duchovní vrchnosti schválených se nenacházejí, aneb jichž text neb melodie byly zjinačeny, s textem i melodií předložili. K zvelebení zpěvu a hudby chrámové dále: 1) Uloženo správcům duchovním, aby o to pečovali, by a) při každé škole žáctvo ve zpěvu školním i chrámovém pilně se cvičilo, k čemuž i mimo čas vyučování několik hodin týdně má býti vynakládáno; b) aby školáci, již vlohy hudební mají, nejen prakticky, nýbrž i theoreticky ve zpěvu a hudbě chrámové byli vyučováni; c) aby k poznenáhlému zavedení ryziho a přesného zpěvu chorálního při každém farním chrámu dílo: Theoretisch-praktische Anleitung zur Herstellung eines würdigen Kirchengesanges von Stefan Lück. Trier. 1858 (cena 32 kr. str.) se zaopatřilo a učitelstvo dle toho návodu nejen samo v zpěvu chorálním se cvičilo, nýbrž i žákovstvo v něm vyučovalo. 2) Činí se vyzvání k biskupským panům okresním vikářům, aby ve spolku s zvláštními důvěrníky o to se zasazovali, aby u příležitosti učitelských porad cvičení v rozličných chorálních zpěvech a hudebních skladbách se konaly a v každém okresu nejméně jeden chrámový zpěvácký spolek se utvořil.

— Florenc. Klassická hudba nabývá zde vždy více půdy, k čemuž obě jednoty Filarmonica a societá per lo Studio della musica classica (společnost k studiím klassické hudby) přispívají. V posledním koncertě „Societá filarmonica“ pod řízením Maglioniho dávala se ouvertura k Ifigenii od Glucka, „Sommernachtstraum“ od Mendelssohna, Hummlův klavírní septett a symfonie C-moll od Beethovena.

Holandsko. (Virtuoska na harfu.) Slečna Marie Mösnerova slaví zde skvělé triumfy. Dalať se zde ve dvou týdnech osmkrát slyšet a došla vždy skvělého výsledku. Dne 10. února byla pozvána k dvornímu koncertu do Haagu, kdež bohatě obdařena jest, dne 24. února byl uspořádán na přání královny matky opět dvorní koncert, v němž slečna Mösnerova zase účinkovala.

Německo. Alex. Dreyschock koncertoval dne 11. t. m. s nejdokonalejším výsledkem v Kasselu a přednášel mimo jiné skladby Mendelssohnův koncert do G-moll, na to účinkoval dne 17. t. m. v koncertě „Gewandhausu“ v Lipsku, kdežto obecenstvo přednesem Beethovenova koncertu k ohromnému potlesku roznítit. — V Berlíně dává známý pianista Leop. z Meyerů koncerty, v nichžto nejvíce skladby své přednáší. — Ve Frankfurtě n. M. okouzluje v divadle slovutný houslista Molique se svou dcerou tamější obecenstvo; co zatím sestry Ferniovy v Berlíně skvělých výsledků docházejí. Neméně líbí se v Kolíně nad R. pianista Aug. Dupont z Brusselu, jehož koncert pro piano mnoho poetických melodií v sobě obsahuje. — Ve Výmaru uspo-

řádala chvalně známá houslistka z Prahy R o s o d'Or (vlastně Pietschmannova) koncert a líbila se velice. Hudební časopis v Lipsku „Neue Zeitung für Musik“ drží virtuosku tu za Venecianku (sic!) a dí, že prý začkou Pražského konservatoria (?)

N o v ý-York. Bergmanské koncerty docházejí zde velké obliby. V posledním provedena jest symfonie do D-moll od Schumanna, v následujícím koncertu provede se symfonie „Ocean,“ od Ant. Rubinsteina. Německá společnost uspořádala „Academy of Music,“ koncert, jehožto výnos určen jest k zřízení německé nemocnice.

O s t ř í h o m. Karel Seyler, kapelník zdejšího hlavního chrámu, obdržel od J. Sv. papeže za svůj hymnus velkou zlatou medaili.

Paříž. Intendanci císařské opery přišla pro velké požadavky zpěváků a zpěvaček do rozpaků. Borghi-Mamová dostává 84,000 franků roční služby a dva měsíce na dovolenou; avšak nyní nechce zpívat pod 108,000 franků. Též Mavio nechce se s 70,000 franky spokojiti. Guchmard dostává se svou chotí, jež žádné velké pověsti nemá, 90,000 franků. V celé Francii nestává úředníka, jenž by se takým služným honositi mohl. Meyerbeerova nová opera je už po čtvrté pokřtěna; nyní se jmenuje „Pardon de la Folle“ (Odpuštění třeštivé dívky). Děj této opery jedná na venkově za času nočního. Jistý rolník totiž obrazotvorností puzen hledá poklady a zapomene na svou snoubenku, ježto ze zoufalosti přijde o rozum. Rolník navrátí se a ona mu odpustí. Hudba prý je ryze komická a ostře známkována. — Co nevidět uslyšíme zde ženský kvartet. Na piano hráti bude slečna Reuchselova, na housle sl. Morelleova, na cello sl. Kateneova a na violu jistá mladá Češka. — Dne 21. t. m. vystoupil zde v koncertě pianista Bernhard Rie z Prahy, žák Dreychockův, a došel skvělého výsledku. V koncertě tom účinkovali zpěváci Collé a Lefort, jakož i cellista Franco-Mendeo.

P e š t. V národním divadle hrál pianista Alfred Jaell a došel nesmírné pochvaly. Co nejdříve uslyšíme 13letého houslistu Auera a mladou cellistku slečnu Rosu Sukovu.

Ř e z n o. Jak známo, povolil král Bavorský zde žijící vdově Eickhofové roz. Schikanedrové měsíční podporu. Bude snad zajímavé, podáme-li něco bližšího o této paní, pro nižto Mozart arci mnoho složil. Maria Anna Schikanedrova jest dcera dvorního hudebníka na biskupském dvoře ve Freisingu. Nyní počítá 86 let a jest slepá. Jsouc ještě dítě, přišla s otcem, jenž virtuosem na lesnici byl, do Vídně. Otec její seznámil se s Mozartem, kterýž se mladé dívky ujal a ji nejprve cvičil. Poprvé vystoupila co genius v Kouzelné flétně. Došedše dobrého výsledku, dala se na uměleckou cestu, koncertovala v Stuttgartu, Frankfurtu, Mnichově atd. Vrátivši se do Vídně věnovala se zcela operě. Hlavní role její byly: Constanze v „Unešení ze Serailu,“ královna noci v Kouzelné flétně, Donna Anna a Elvira v Don Juanu.

V í d e ň. Zde panuje co do hudby velmi čilý život. Dne 25. t. m. koncertoval zde známý virtuos na housle

M. Hauser přednášel některé své nové skladby, a líbil se velice. — Dne 26. uslyšíme v saloně Seuffertově c. k. komorního virtuosa na piano p. Willmersa, jenž bude mimo jiné své kusy přednáseti „Staročeskou kostelní píseň“ parafrasi (č. 5, ze slovanských písní). Druhý den na to dne 27. t. m. uspořádá pianistka paní Oxfordova první svůj koncert v sále „Musikvereinu.“ Krásná zábava nám kyne dne 6. dubna, kdež ředitel konservatoria p. Hellmesberger provede orchestrem dvorního divadla a s prvními silami zpěváckými Rubinsteinovo oratorium „Ztracený ráj.“ — Dne 1. března odbývá se zde „Slovanský bál,“ k němuž se hosté v národním oděvu dostaví. Mimo jiné tance provedeno bude polonaise z opery „Halka“ od Moninszky a kolo od Lisinského.

Ú m r t í. Znameníť cellistka paní Pain-ova zemřela v 87. roku svého stáří v Compiègne.

Dur a moll.

(Meyerbeerova sázka s Rossinim.) Dříve než se Meyerbeer znamenitým stal, byl s Rossinim v nejlepšímu srozumění. Roku 1825, když se ponejprv Mayerbeerova opera „Crocato“ (Křížák) dávatí měla, učinili oba skladatelové následující sázku: Rossini totiž tvrdil, že opera „Crocato“ velkého triumfu dosáhne. Mezi námi řečeno, caro amico, odvětil Mayerbeer, bojím se, že propadnu; a vsadil bych se na to. — Aj což, vy žertujete, tvrdím opak! Vy? Na mou čest! Vsadte 100 louisdorů? — Sázka platí. — Rossini vzal si téhož dne, na němž se ponejprv opera „Crocato“ dávala, sedadlo na balkoně velké opery. Byl proti svému obyčeji elegantně ustrojen, nakadeřen a měl žluté rukavičky, ještě nikdy nebyl v tak skvostném oděvu vidán. Rossini tleskal po každém kusu a obecenstvo následovalo jej. Osud opery „Crocato“ byl rozhodnut, neboť došel skvělého výsledku. Druhého dne poslal Mayerbeer Rossinimu 100 louisdorů s poděkovacím psaním.

(Donizetti a Nicolai.) Jedenkrát pustil se Donizetti do kapelníka Nicolaie, a plísnil ho notně za to, že mu Nicolai několik not v operě „Pasquale“ změnití se opovážil. I nastala hádka mezi nimi. Konečně zatahl Donizetti malého Nicolaie za kníry a zvolal: Jak! Vy mne chcete přepravovat? Mne, jenž jsem více oper než vy not napsal?

L i s t á r n a. Panu K. Ad... v H. Díky! částečně užijeme. — Panu L. v Ch. Ano vyšly tu básně pod jménem „Žití básnické“ od Fr. Květa, které uhlazenou formou a krásnými myšlenkami vynikají. Stojí 20 kr. rak. čísla. — Panu Za... ve Venecii. Nezapomeňte nám dopisovat. — Panu V. Z. v Mantově. Obdržíme tu novelettku. — Panu Pt. kapelníku v Leicesteru v Angličanech. Pište nám co nejdříve. — Panu J. Ab... v Stuttgartu. Přejeme Vám štěstí. Nezapomeňte na nás s tou skladbou. — Panu V. D. v Krakově. Stručné výtahy z „Ruch muzyczny“ budou nám vítány. — Panu F. v Táboře. Článkem o stavu kostelní hudby v městě Vašem nám byste se zavděčil.